

TELEGRAFULU ROMANU

Telegraful ese de dōue ori pre septemana:
Duminică și Joi'a. — Prenumeratiunea se
face în Sabiu la espeditorul Boiei, pre afară la
c. r. poste cu bani zat'a prin seriori francate,
adresate către espeditura. Pretiul prenumera-
tii pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a.
ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 27.

ANULU XXII.

Sabiu in 7|19 Aprile 1874.

tră celelalte părți ale Transilvaniei și pentru pro-
vinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. ieră pre
o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și teri-
stre pre anu 12 1/2 anu 6 fl.

Inseratul se platește pentru întâia óra
en 7 er. sirulu, pentru a doua óra eu 5 1/2 er.
și pentru a treia repetare cu 3 1/2 er. v. a.

Sinodul.

De când a intrat în viția Statu-
tului organic se deschide acum a cincia
óră sinodului arhidiecesanu. Reprivindu
asupr'a sesiunilor trecute abia putem
înregistra unele incepaturi; mai nimic'a
înse terminată.

Recunoscem ca totu incepul este
greu și ca și incepul în viția con-
stituțională biserică după o pauză de
secoli trebuie să fie greu. Elu însă s'ar
usuoră cu multă mai tare cându toti mem-
brii sinodului intrant în sesiune aru
văi pregătiți la sinod, având o evi-
denta acurata și sigură despre totu ante-
cedentiele din viția publică biserică,
mai departe, studiindu și rumegandu bine
ceea ce voiesc a sprină și a propune.
Să apoi inca un'. Sa vina toti cu cu-
gete ourate la sinod.

Aveam exemple destule din sesiunile
trecute, unde din causele atinse s'au adus
concluse, cari abia s'au potut sustină
pre harhia unu anu său doi. Pentru ce?
pentru ca nu s'a tenu tu comtu nici de
trecutul, nici de prezentul bisericăi no-
stre, nici de impregurările in cari tra-
iesc creștinii bisericăi noastre, și in fine
chiaru nici de legea noastră fundamentală,
de statutul organic.

Dintre tō'e cestiunile grabite și ne
studiatu votate însă cea mai momentuoasă
este carea privesc instrucțiunea in
institutele noastre confesionali asiā inca
vine omul pre lesne la ideea, ca la vo-
tarea ei a lipsit cu totul bunavointia
pro parte majoritatii cu unu votu, pre-
cum și cugetul curat. Aci gresielele tre-
cotului prospetu suntu mai insuportabile,
pentru ca ni s'au creatu lucru strainu de
organismul bisericăi noastre, care a con-
sumat o considerabile parte din aro
biserică, dară folosu, vorbindu negu-
tiatoresce, n'a adus nici de unu cruceuri
baremu.

Ni amu plânsu și ne plângem de
multe ori asupr'a protopresbiterilor ca
santu lasatori . . . ; in punctul scolei
însă trebuie să dicem ca pre lângă totu
imputările ce li facem, cu putene ex-
ceptiuni, ei ne sustină pâna acum sco-
lele in afara, caci de pre parte „inspec-
toratului“ poteau astadi fi stramutate in
sinul celu de repausu al comunismului.

Acum va vedé ori și cine cu multă
mai bine că in anul trecut ca nu era
ur'a său passiunea carea combate, intro-
ducerea „consiliului de scola“, ci era
provaderea cea rationale ca in modul
acestă nu se va puté face nimică. Unu
om singuru și deca va mai fi și neapă a-i
impune o sarcina, carea abia o potu portă
sié se pre lângă acea cu eludere a legii și in-
deriderea institutului scolasticu e preste
de ajunsu că sa se potienă totul și
cruda realitate s'a grabită a constată,
ca ce era temere jumetătiei sinodului,
minus unul, din anul trecut.

Noi cari amu luptat in sessionea
trecuta contr'a mesurei celei paralizatorie
de Statutul organicu, amu sciotu ce se
pote face atâtă cu principiul acelora ce
au invinsu cu unu votu, cătu și cu omul
alesu spre a reprezentă principiul. Rea-
litatea, o repetimo, vine astădisă dea dreptu
celor invinsi; nu însă celor invingatori.

Amu atinsu ceva mai susu de pro-
punerii și aici amu poté adauge și de in-
terpelationi. Nu suntem in contr'a nici a
unor'a nici a altor'a; in totu corporile
representative vinu înainte și proponeri
si interpellationi si este bine ca vinu.

Însă și unele și altele strica forte
multă, deca de o parte suntu efusul mo-

mentul și din motivul că se face și
cultură o proponere, său precum se in-
templa la interpellationi adese, se prega-
tescu de căte unu orbeacitoriu capu de
partida și se vira in busonariul unui alu
doilea și apoi se trece o jumetate de dî
pâna să-si vîda și scriitoriu și cetito-
riul interpellationi malheurul in care
s'a implantat, și sinodul și publicul sa se
indigneze de astă-feliu de cabale in medi-
locul sanctuarului seu.

O și căte aru fi de a se face in si-
nōde in locul celor ce nu treboiesc
facente și totusi se facu. Aici numai cu-
getămu numai la interpellationi și pro-
poneri, dară la totu căne ne lipsescu și
înainte de totu la armonia cu care aru
trebnă sa le lucrămu pre totu cele ce nu
suntu de lipsa in biserică și scola.

Dara ce se faci cându acei ce fugu
de armonia o facu impossibile, său deca
o simulēză vre-o căte-va momente, o face
numai pentru că la umbr'a simulationei sa
pregătescă nouă loviri acelora, despre
cari suntu convinsi, ca suntu cu trupu
și susțet pentru biserică și scola.

In impregurările noastre și politice
și confessionale lup'a cu astfelu de omeni
este odiosa și fatigăsoa, însă ea trebuie
luptata. Acestă o cere interesul genera-
ralu alu națiunii și bisericăi. Acestă o
cere pentru-ca și națiunea și biserică
deca voru sa traiasca trebuie sa se cu-
retie de materi'a acestă disolutiva și mor-
tisera. Să apoi lupta după parerea noastră
e grea numai pâna atunci pâna cându in-
cepe orizontul a se chiarifică asupr'a
fapelor cui-va; de aci incolo se des-
voltă lucrul de sine.

Dece amu și asiā de norocosi că sa
ajangemu odata și acele sesiuni, unde sa
lipsescă ori-ce felu de cugetări rezervate
și sa respire totul numai cugete curate!
Atunci vomu propasi cu pasi gigantici;
pâna atunci însă ne facem numai iluſiuni.

Duminica, in dia'a săntei inviări,
Excelența Sea inaltu Présanțitulu Ar-
chiepiscopu și Metropolitu **Procopiu**,
la sănt'a liturgia, a promovat pre Iero-
monachulu P. Dr. Ilarionu Puscariu,
profesoru de teologia și pedagogia, la
gradul ierarchicu de protosincel.

Alegeri supletorie la sinod.

In cerculu IX cler. s'a alesu deputatu
Par. asesoru cons. Nicolau Cristea; in
cerculu XIV cler. s'a alesu P. Protopres-
biteru alu Turdei de Josu Simeonu Popu
Moldovanu; in cerculu XIX laicu
s'a alesu d. Antoniu Schiau procurorul
fiscalu de statu; in cerculu XX S.
Piso asesoru la trib. orf. și in cer-
culu VI I. Gram'a advocatu.

Din București se legeafăza:
Dlu Titu L. Maiorescu cunoscutu prin
operile sale este denumitul de ministru de
culte și instrucțiunea publică. — Primul
cu multă placere scirea acestă și salutămu
pre cunoscutul barbatu de literă cându lu-
vedemul luanu a mână o sarcina alătă de
grea, pentru ca capacitatea sea ni garantă
speranțele cele mai frumosse pre terenul
instrucțiunei publice, carele i este pre
bina cunoscutu și pre celu bisericescu,
carele a fostu in România celu mai pa-
rasit și desprișuitu că ori unde in
Europă.

Din marginea campiei Ardélului.

De redactoru! Te rogu cu totu res-
pectul a publica in pretiul diuariu:
„Telegraful Român“ sirurile, ce urmăza
— că unu debilu resunetă a unei animi
jone, carea simțiindu mortiferele rane,
ce se infișă națiunei noastre — acum că
ori cându mai nefericita, — de către in-
susu și sei (?), nu pote se nu erumpă in
durerose lamentari! Se indatinézia lomea
a numi junimea: „esperant'a venitorigloa“. Faptele celor mai betrani suntu o carte,
din carea se invetie junimea a-i suplini
pre acel'a la tempulu seu cu demnitate.

Dece acum'a junimea nu va ave poftă
dorita de a vedé in aceea carte altu ce-
va, de cătu ce se scrie pre prea multe
pagini de ale acestei și deca dens'a nu
va poté trece neinfecata prin acestă
scăola: — atunci óre va poté ea corespunde
rumeloi de susu?

Cându junimea vede, ca in acestea
tempuri critice inteligintă și barbatii nos-
tri suntu împărțiti in atâta partide,
căti suntu ómenii, cari facu politica —
și la noi, peccatele noastre, mai toti facu
politica (rea) — ; cându la noi mai toti
dau probleme gordice și nime nu se apucă
se resolveze baremu un'a; cându o mare
pațe dintre barbatii nostri, cari vreau
a fi, ce nu suntu, se combatu unii pre
altii, singură pentru unu nume desiru
de: conducătorul și unicul
dreptu intielegatoriu că
cându poporul nostru parasită mai de
toti și decadiu in tōle privințele cu
atari certe s'aro ferici, și că cându loru
tutororū și națiunii intregi statu i-aru și
de bine, incătu, că se nu-i se inchiose
sângele de grăsimi sa se punnească intre
sine; — cându junimea vede, ca o mână
misterioasă diabolăsca chiaru și in „cas'a
lui Ddieu, in biserică a semenat certe,
turburări, invidie, înegriri, batjocoriri și
tōte reușită, asiā — incătu acum'a, nu asiu
crede ca sum pesimistu, dece asiu sustină
ca e mai decadiu și mai destramata bis-
erică română in genere că pre tempulu
eresurilor — dando-se unii netrebnici,
cari nu potu suferi că altii se fia priviti
de barbatii onesti și demni; — cându egois-
mul și ambiciunea óba a unor'a altereză
și sfaramu ori-ce incercări salutarie in-
cepând dela cele mai mari asociatiuoi pâna
la intrurile cele mai mici;

Cându pasiesce la lumina și tristulu
adeveru, ca raro se află vre-o comună,
in carea sa nu fia partide, in carea se
nu pote suferi preotul pre invetitoriu,
acestă pre celu dintău, notariul pre
judele, etc.; — cându tōte acestea se
petrecu înaintea ochilor junimei, și tōte
acestea suntu nesce scăle, in cari se crescă
aceea:

La ce venitoriu se aspirează junimea?
Óre va corespunde ea numelui,
ce i se dă și cu ce intenție i dă ci-
ne-va numele acestă de „esperant'a veni-
toriul“? — Ce ironia amara!

Cându diuariistică noastră — cu o
prea mica excepție — se occupă cu pre-
dictiune numai de denunțări, și stilul
ei in parte este celu mai de josu, celu
mai murdar și vatamatoriu; cându atari
bucate înveninătorie se dau spiritelor june
spre nutrire; — atunci óre ce rezultatul
se poate obține in calculul viitorisui
basatul pre o junime, crescută intre atari
impregurări și nutrită astfelu?

E durerosu și tocmai pre atâtă și
de pericolosa desiertă incercare ca unii
voiesc a dascăli junimea, că sa o for-
tădie la credință, ca fară de ei nime
nu e omu de omenie!

Dece cei betrani nu se voru săli a

lasă alta ereditate urmatorilor decât
rel-le loru, atunci ce viitoru sa ascep-
tăm?

Sa nu cugete unii ca ei vorbesc
adeverul, cându striga: „ca poporul e
alipit de densii, — ca participă cu pla-
cere la lupă, ce cutarele și cularele o
conduce“ (pentru sine și pentru marimea
sea). — Si ea trăiesc in popor și sun
dintronu elu.

Poporul desgustat pâna la ama-
raciunea osfădia: „Acum'a și dintre domni
noștri de român se află carii in locu sa ne
invete pre noi văle bune, se cărtă și ei in
tre ei, ca nu sciu care e mai invetiatu și
mai bunu!“

Asiā slămu. Si totasi unii nu au in-
durare nici de popor, nici nu incetădă
de a invenină junimea!

Cându fă'a: „Albin'a“, — că de
comunu după datină sea — și in Nr.
24 a. c. aduce că daru de ss. Pasci ce-
titorilor sei, ieră blasphemori, cându se
cetesce in ea, ca pre măs'a redactiunale
se află atâta și atâta corespondinție și
materii folositorie de totu soiulu, și to-
tusi numai imbișari și injuratori, comple-
tate și amplificare prin note de redacto-
rele ei, apară in totu numerulu, — sia
și numai de 1/2 de cōlo, din cauza im-
buldirei de materialu (netrebnicu); —
atunci — ‘mi vine sa me intrebă: óre red.
„Albin'e“ nu va fi de legea noastră,
și nu se poate curați de peccate nici in
postula celu mare — „baremu odata in
anu?“

Dece „Albin'a“ totu asiā va abusa
și in venitoriu de patientia cettitorilor
și increderea ce i-o volara „200 prenume-
ratii mai multe, decât alti ani“, a-
tunci „celu cu pung'a“ mai bine aru face
sa arunce banii acestă in biserică și . . .

De-si se poate, ca dlu redactoro alu
„Albin'e“, carele la tōle relele, ce resarcă
dela sine insusi, le cauta altu isvoru și
voiesc a le incarcă pre umerii altor
foi și altor persone nu va vrea sa re-
cunoește, ca junimea inca ne atacata de
patimi e nemultamă cu prelegerile, ce-i
tiene in fă'a sea, și de-si e probabil ca
se va face a nu audi; totusi că de in-
cheiere 'lu rogu pre dlu redactoru alu
„Albin'e“, carele mai bine prevede in
venitoriu, că toti altii sa me chiarifice:

1. Ca óre unii dintre barbatii nostri
și o parte a diuariștilor noastre, cându
voru parăsi calea ratecă și cându voru
luptă cu moi multă amore și concordia
pentru binele poporului?

2. Sa aduca dlu red. alu „Albin'e“
și altor'a la cunoștința numele unor'a
baremu dintre aceia cari l'a provocat,
că se nu respunda nici albu nici negru
la invinuirile din Nr. 92, 93, și 94 —
1873 ai „Teleg. Rom.“!

Si nu cum-va, pote, nu suntu chiaru
100 de provocări; ei lipsesc ce-va ori
intrece ce-va cătu de patieni preste o
suta?!? —

Unu iubitoriu de adeveru.

Din provincia.

Septamâna lumiñata 1874.

(Acceptări dela sinodele eparchiale)

Fiindu ca constituinția bisericăi
noastre gr. or. din Transilvania și Unga-
ria cuprinde celu mai pretiul isvoru de
tamăduire, pentru ca toti creștinii orth. au
dreptu a se consultă prin trasmisi loru,
despre ajutoriul necesar la lipsele loru
de măgajere și cultură; fiindu ca de
cătă-va ani incocă avendu acestu isvoru
creștinii gr. or. totusi nu se potu adapă,
că sa guste și sa semă acestu folosu

precum dovedescu actele sinodelor eparchiale, care contineau mai multe forme, proiecte si propunerii, fara a areta si vre-o lege; fiindu ca pentru spesele aleilor tramisi contributesc creștinii gr. or. din pungile loră către deputen, — deoarece n'aveam fonduri pentru dijurne — si acestu poten, fiindu tempuri grele si seracia se dă sări cu greu, că sa nu devina constituinea noastră că o dieta si că o greutate inaintea loru ne exprimă urmatorele dorintie:

1. Aleșii se participă cu mai multa pietate la peractările sinodale ca au a face cu ale religiei si scolei si nu cu ale unei camere, tribunalulu seu consultu filosofic, prin urmare sa nu se semta in acea edunare, care se chama „soboru” seu „sinodu” si pre care din simvolu si din cările bisericescii creștinii gr. or. au inveniatu a preluat lucrările că sante, dicem, sa nu se semta invidia, personalitatile si atari polemii sa lipsescă, că sa nu se mai clesca si in actele sinodale. Apoi ale religiei in covenitari sa nu se ia că preste umeru caci astu-feliu ori cari conluse bune s'ern aduce nu se potu imbratisa cu dragostea creștină, ci cu nemultiamire.

2. Mai multa activitate dorim sa aiba dnii deputati, ca de cându suntu unii aleși in comissioni, ore de ce n'au mai adusu proiectele loru? — Inca de doi ani au cetită publiculu, despre proiecte de organizarea parohielor, protopopiatelor, scolelor etc. si inca nimic'a s'a adusu, fiindu ca se ducu, că sa lucre la sinodu proiectele loru de acum doi ani. Venerabilulu Consistoriu inca sa strengă pre dnii protopopi pentru relatiele necesari. Crestinii inca nu sciu căte biserici au in diocesa, cătă avere, căte scoli corespondentorie si necorespondentorie. N'au cetită nici date statistice seu raporte la sinode despre toti pruncii harnici si ne-harnici de scola umblatori si neumblatori la scola; n'au cetită cum si cine s'au folositu din fondurile diocesane ce resultate au adusu sinodele de pâna acum.

3. Sinodulu aru poté aduce o lege, că se nu sia iertatu nici unui teneru seu tenera româna gr. or. a se cunună pâna nu scie celi si serie; pâna nu da esamnu din datorintele creștinesci si sociali. Contractulu celu mai insemnatu, celu alu casatoriei nu-lu sciu subserie si de acăstă la mijile de procese divorziale din caus'a silei, nega validitatea contractului. —

4. Sinodulu aru poté aduce o hotărire — prin care sa se acopere rusinea, — ca mai semtimu lips'a unei biserici catedrale si că acăstă se se puna in lucru. —

5. Sinodulu aru poté hotărî unu felio de ajutore mici pentru fia-care anu la toti preotii si dascallii din comunele misere mestecate, că sa se semtia folosulu sinodelor eparchiale; —

6. Sinodulu poté impunenă spesele deputatilor angustandu proiectulu la acondarea cercurilor de alegere si lăsându voie a veni deputatii pre spesele loru, fara a mai contribui cercurile etc. etc. etc.

Mai multi contributori seu alegatori.

Proiectu

pentru procedura in procesele matrimoniale si divorziale, pentru forurile biser. gr. or. din archidiecesa compusu de Dr. Ioane Borci'a, fiscul si defensoru la consistor. archid.

(Urmare si fine.)

Despre cercetarea anticipativă.

§. 96. Deoarece prin bolnavirea vre-unui martoru seu prin caletori'a lui pre tempu mai indelungatu seu fiindu martorulu in etate adenca, seu deoarece prin schimbarea cu renda a stării de fatia, aru crede vre-o parte, ca-si poté perde seu amenă doved'a; in acestea casuri, ce le va adeveri, si dupa ce va fi data actiunea si responsulu, poté cere, că ingrabu sa se faca cercetarea prin asculatare seu oculata, si forul este datoriu a-i implini cererea, dupa formele prescrise.

Despre reflessiuni.

§. 97. Fia-care parte are voia a-si face reflessiunile sole in scrisu asupra investigatiunei in terminu de 8 dile dupa fiuirea investigatiunei, spre care scopu poté ceti protocolul la foru seu a-si luă copia.

Reflessiunile si mai tardii se potu primi, pâna cându nu s'au predatu procesulu la defensorulu legilor, si acelea nu se mai impartasiesc unei si altei părți spre contrareflexiune.

Despre reintregirea procesului.

§. 98. Deoarece forulu dupa facută investigatiune s'a convinsu, ca deoarece momentu decisioriu in procesu, nu este pre deplinu lamurit, seu deoarece defensorele aru propune, forulu poté reintregi cercetarea seu poté chiemă si pre părți inca odata la o peractare supletoria sumaria.

§. 99. Investigatiuni cerute dupa incheierea peractării nu se mai potu cere afara de casulu premergatoriu §. 93.

Despre sistarea procesului din oficiu.

§. 100. Deoarece protopopulu dupa darea actiunei si a respunsului se convinge pre deplinu, ca nu esista nici unu motivu de divortiu, chiaru si cându totē aretările părtilor s'ară dovedi; elu poté dupa asculatare defensorei, prin decretu se sistez cursulu ulterioru alu procesului, si despre acăstă se incunosciintieze pre părți indrumandu-le la convietiunire.

In contra acestei decretări, se dă părției nemultiemite locu de recursu in terminu de 8 dile, numai pâna la consistoriu. Inse si afara de recursu, protopopulu este datoriu a asterne actele din oficiu la consistoriu spre revisiune. (§. 30. 1854.)

Despre prepararea procesului si pre decisiune.

§. 101. Dupa seversirea intregului procesu protopopulu lu impartasiesc defensorei legilor dela forul I-iu fara amenare, spre dare de parere iera apoi unui membru alu forului spre referada in siedint'a prossima. Parerile si referad'a se dau in scrisu si motive.

Despre aducerea sentintiei si publicarea ei.

§. 102. Sentint'a se aduce in forulu competente plenariu. (§. 470. p. 1. 2. Comp. dr. can.)

In siedintia se espune starea lucrului de către referentu si parerea sea, se cletescu si actele ce servescu esentiei causei, iera referentulu si protopopulu suntu datorii a dă deslucirii la intrebările fia-cărui membru, carele poté cere a se ceti cutare seu cutare actu. Dupa desbaterea perfecta si seriōsa a causei se pasiesce la votisare, incepandu-se dela celu mai teneru membru pâna la celu mai betrânu iera protopopulu enuncie sentint'a. In casu cându voturile suntu egali, dirima votulu presiedintelui. Membrii potu dă votu separatu. Notariulu are votu informativu, precum si defensorele, de va fi de fatia. Prin notariulu forului se va luă unu protocolu pre scurtu despre decurgea siedintiei in carele se va scrie in fine sentint'a intrégă, precum s'au enunciati si va nota motivele ei. Protocolul siedintiei se subserie apoi de presiedintele de notariu si de către toti membrii votisatori. Siedint'a forului nu este publica; inse deoarece possibil se potu chiemă părțile de fatia si a se admonă la convietiunire si pace, inse la desbaterea causei si aducerea sentintiei părțile nu potu fi de fatia.

§. 103. Sentint'a adusa (deliberatulu) se va publica părtilor in persóna loru, de către protopopulu, si adeca numai decât in siedintia, deoarece voru fi ele aci, altcum se voru cită fara amenare la o dì spre acelu scopu, unde li se va publica sentint'a in fatia notariului.

Dupa publicare se ia la protocolu dechiaratiunea părtilor de multiemire seu nemultiemire si li se da de scire, ca in 15 dile incepandu dela acăstă dì si potu aduce apelatiunea si ca afara de aceea procesulu se va asterne din oficiu la consistoriu spre revisiune si decisiune.

Totē acestea sa se insenne la protocolu. (§. 472. Comp. dr. can.)

Sentint'a dimpreuna cu motivele se estradu părtilor la cererea loru conformu protocolului, provediuta cu subserirea protopopulu, in carea sa se amintesca si actulu facutei publicatiuni.

§. 104. Deoarece vre-o parte nu se infatisiza la publicarea sentintiei, atunci aceia in form'a §. 112. se tramite preotului localu spre int'mare si publicare, despre ceea ce va raportă preotulu retramitiendu si col'a de admanuare, in care casu se computa terminul de apelatiune in 8 dile dela primire si publicare.

§. 105. Dupa trecerea terminului de apelatiune, fara amenare va asterne protopopulu intregu actulu procesualu, dimpreuna cu apelatiunile ce se voru fi datu la consistoriu spre revisiune si decisiune, prin unu reportu pentru fia-care procesu deosebitu.

Despre sentintia.

§. 106. Cauzele matrimoniali si divorcele se decidu:

1. Dupa testamentulu nou si vechiu din stă scriptura;
2. dupa canonele săntiloru apostoli;
3. dupa canonele celoru siapte sobore de a totă lumea si cole a celoru noue sobore locale;
4. dupa invetiaturile săntiloru parinti, cari se află insemnati in can. II-le alu soborului din Trulla;
5. dupa invetiaturile cari se cuprindu in pravil'a mare;
6. dupa legile statului, cari prescriu formalităti din afara. (§. 36. 1854, §. 71. C. dr. can.)

§. 107. Prin sentint'a (finala) decide forulu, seu cu total'a desfintare a casatoriei; dandu-se voia părtilor a pasi la alta casatoria seu oprindu-i pre unu tempu ori sub unele condituni dela accia seu cu sustinere-a casatoriei, indreptandu pre părți la convietiunire creștină si morală; in urma si despre pedepse si spesele procesuali incătu voru fi cerute si specificate pre cari le impune unei părți a le solvi celei latle in terminu de 15 dile sub urmărea executiunei. In sentintia se citează canonulu si legea. Dupa sentintia urmează motivele, in cari se face provocare si la acăstă procedura.

Despre spesele procesuale.

§. 108. Partea ce pórta vin'a la stricarea casatoriei de regula se condamna a rebonifică spesele procesuale ce le-au avutu si specificat ceea-lalta parte. Fiindu ambele părți vinovate, se radica spesele una pentru alta, iera dupa impregurări se potrasi si parte a rebonifică spesele celei latle in mesură mai mica. Espensele advocatului, deoarece specifica deosebitu si le pretinde, se licuidă fatia de partid'a sea.

§. 109. Se potu condamna si parintii seu tutorii părtilor cari pórta vin'a la nefericirea seu stricarea casatoriei si la divortiu. In casulu acesta seu condamnan-ducu-se ei la vre-unu canonu, li se va publica si acestor'a sentint'a, cari se potu servi de apelatiune.

§. 110. De basa la licuidarea speseloru de regula servescu: dilele perduite si caletorile la infatisieri necesarie; scriptele facute si timbrele; spesele comisionuale si resp. edictali si tacsele ordinari.

Despre spesele comisionale si tacsele platite, se alatura la actu specificatii deosebite si resp. cuitele respective.

§. 111. Părțile seu parintii si tutorii vinovati se potu condamna si la canonu, seu bisericescu seu in bani pentru vre-unu scopu bisericesc scolaru si filantropicu. Canonele in bani se voru incasă prin fiscul consistorialu, căruia i se impartasiesc sentint'a.

§. 112. Timbrele se intrebuintaza in sensulu legilor statului. Deoarece vre-o parte va produce alestatu oficiosu dela deregatorul comunala si oficiul cercularu despre seccie si va cere eliberarea de timbru, se potu primi actele si fara timbru. In acestu casu partea nescutita de timbre, cându se va condamna in spese, va fi datore a platii si timbrele, ce cadu pre partea scutita, in favorulu erariului.

Despre remediele de dreptu.

§. 113. In contra sentintelor finali se da locu apelatiunei, iera in contra decretărilor in acăsta procedura numita se dă locu recursului. In apelatiuni si recursuri indreptate către a II-a instantia se potu aduce si gravamini de nulitate privitorie la formele procesului si se potu produce si documente mai decisorie. Recursu de nulitate deosebitu nu se concede. Apelatiunea are locu si in contra decisiunilor date in a II-a instantia pâna la a III-a instantia, iera recursurile numai pâna la a II-a instantia. Apelatiunea se aduce in 15 dile, iera recursulu in 8 dile dupa publicarea resp. intimarea sentintiei resp. a decretului.

§. 114. Prin apelatiune se suspende executarea sentintiei pâna la final'a decidera a causei de către ultim'a instantia. Asemenea prin recursu se suspende executarea decretărei, afara de casurile provedite in asta procedura, pâna la urmat'a decisiune in a II-a instantia.

§. 115. Pentru intardierea terminului de apelatiune seu recursu, nu se da restituutiune (§. 63). Inse apelatiunea seu recursulu se potu si numai insinuă verbalemente seu in scrisu la foru, in terminul deschis.

Despre tractarea procesului in a II-a si a III-a instantia.

§. 116. In a II-a si a III-a instantia se tractă si se decide caus'a, că si in I-a instantia.

§. 117. Instantia mai inalta poté intari sau modifică decisiunile forului I-iu (can. 15 Cartag.), si le poté anulă pre acele din neobservarea formelor si poté orendui nouă peractare seu intregire a procesului; ea poté cită si pre părțile litigante in persona spre ascultare si indemnare la pace.

§. 118. Decretările forului alu II-le (consistoriului) au potere executiva; asemenea si sentintele consistoriale, deoarece in contra acelor'a nu s'au adusu in terminul prescrisului apelatiunea.

Sentintele forului alu II-lea si procesele decise aci, nu se mai asternu din oficiu la alu III-le foru, ci numai in urmă apelatiunei. (§. 166. Stat. org.)

§. 119. Ori-ce sentintia in causele matrimoniale si divorcele va potea fi executa, numai dupa ce s'au adusu ea in a II-a instantia.

§. 120. Sentint'a forului alu III-le se poté estinde numai la meritul causei, nu inse si la formele procesuale (pâna cându nu va exista o procedura in totă metropoliu rom. gr. or.)

§. 121. Sentintele forului alu III-lea, asemenea si ale forului II-le prin acestu din urma se impartasiesc forului I-iu in forma autentica, spre publicare si intimare la părțile iera despre facut'a publicare seu intimare raportarea forului I fara amenare cu asternerea biletului de primire.

Despre reasumarea procesului.

§. 122. Reasumarea, seu continuarea aceluiasi procesu, pre bas'a actiunei dejă date, se poté cere de către actorulu, carele nu s'au infatisiatu spre darea actiunei seu replici in casulu §. 46, seu nu si-au arestatu actiunea in casulu §. 54, seu replică in casulu §. 57, si nici de beneficiulu restituutiunei nu s'au folositu, si-i compete acăstă reasumare numai atunci, deoarece elu prin nouă rugare va dovedi, ca nu au statu in potere lui, nici de a se servi de restituutiune.

Asupra acestei cereri se citează ambele părțile la o peractare si afandu-se cererea de motivata, i se da locu prin decretare si se continua procesulu in rendulu seu, inse de beneficiulu restituutiunei nu se mai poté servi actorulu.

In contra acestei decretări fia-care parte poté recurge in 8 dile la consistoriu.

Deca nu i se va concede actorului reasumarea procesului, nici dela a II-a instantia, atunci numai de procesu nou (nou) se mai poté servi.

§. 123. In casulu §. 49, cându nici o parte nu s'au infatisiatu, asemenea si in acele casuri, unde se presupune dupa normele premergatorie, ca părțile s'ară si impacat, actorulu numai atunci poté cere re-

sumarea procesului, de căă va dovedi, ca au incercat pace cu sociul lui, și acă nu s'au potutu efectua. Asemenea pote cere actorulu reasumarea in casulu §. 60, după ce si-au retras actiunea, de căă va dovedi, ca acă retragere o au facutu numai la indemnulu prin promisiuni de pace, iéra pacă nu fără vin'a lui nu s'au facutu său de căă s'au facutu nu s'au tienutu de partea contraria; precum și in casulu facutei impaciuniri, §. 61, se pote cere reasumarea, de căă actorulu va dovedi, ca partea incta nu s'au tienutu de punctele esențiale ale păcei. In acestea casuri, asupr'a aveai de reasumare, se orenduesc o dă de pertractare sumaria cu ambele părți și se decide prin decretu, in contră cărei'a se da locu de recursu pâna la a II-a instantia. De căă la acăta pertractare partea incta nu se va infatisă, se pote dă locu reasumări mai usior; iéra de căă partea actora nu se va infatisă, aceea numai de procesu nou se va mai potea servi.

§. 124. Partea incta carea nu s'au servit de reconveniune, ci au remas pre lângă sustinerea divortiului in casuri de neglijintie și intardieri a părții actore, pote cere reasumarea procesului in orice casu, inse numai in acea directiune că sa se decida caușa cu sustinerea divortiului, carea cerere se va luă totu-déun'a in considerație. In casurile §§. 47 și 55, cându au intardiatu partea incta darea responsului seu a duplicei, și nu s'au servit de restituione pote cere necondiunatu reasumarea spre a-si dă respușulu și duplă, pâna cându inca nu s'au orenduitu investigatiunea, și atunci se va pertractă protocolarmente. Altum in reflexiuni pote partea incta a-si aduce tōte alegatele sele intardiate.

§. 124. Reasumarea procesului inca neterminatu prin sentintia se cere la forulu de I-a instantia.

Despre reinoirea procesului Novum.

§. 125. In tōte causele divortiali decise prin sentintia finala cu inpreunarea părților, asemenea și in cāsul §. 195, cându s'au sistat procesul din oficiu, și in casurile §§ 127 și 128 (esimandu-se casurile unde se prescrie procesul separat), actorulu asiă și inculu carele s'au servit de reconveniune pote cere novisarea procesului decursu și decisu, inse numai atunci, de căă elu va dovedi, ca are inca alte motive și probatiuni pentru divortiu, afara de cele aduse in primul procesu, și că elu acesta noua probe seu nu le au cunoscutu seu nu le-au potutu aretă in primul procesu.

§. 126. Novisarea procesului se pote cere numai la Consistoriu și se pote incuviintă de căă acestă, spre care scopu se pote orendui o pertractare sumaria. Procesul novisatu decurge și se tractă după formele acestei proceduri și ambele părți se potu servi și de scriptele de mai nainte.

§. 127. Partea incta, carea nu s'au servit de reconveniune (§. 52, 58), ci au remas pâna la finea procesului pre lângă inpreunare, de căă va voi a se desparti după ce s'au decisu procesul cu inpreunare, nu se mai pote servi de novum, ci i stă in voie numai intentarea unui procesu separat.

§. 128. Dupa ce s'au decisu inse procesul cu divortiu, și pâna cându inca partea actora nu au pasit la a două casatorie, partea incta totu-déun'a pote cere novisarea procesului spre sustinerea matrimoniu, de căă va aretă și va aduce motive și dovedi grave, prin cari s'aru alteră cu totulu, motivele aduse de actorulu pentru divortiu. In casulu acestă fara amenare se va pertractă procesul novisatu pre calea sumaria și se va decide.

§. 129. Procesele novisate se decidu prin noua sentintia de căă forulu I și al II, iéra mai departe apelatiune se da numai atunci cându primul procesu s'au decisu și prin a III-a instantia.

§. 130. Prin reinoirea procesului se suspende esecutarea sentintiei de mainainte in punctul sacramentalu, nu inse și in celealte urmări. (§. 481. C. dr, can)

Despre procesulu edictal

§. 131 Procesulu prin citatiune edic-

tala are locu in casulu pribejirei unei părți §. 113 p. 12. dr. can.

§. 132 Dupa trecerea tempului canonico de absentare (5 resp. 3 ani) partea ce voiesce a se desparti pote ridică actiunea for mală in carea va produce atestatu de botezul său cununie, va aretă impregiurările economice și casnece ale sele și starea familiei și va produce atestate oficiose dela preotulu locului și dela oficiul politiciu despre cele espuse in actiune și despre aceea, ca sociul ei este prin intregu tempulu canonico pribejitul să nu se mai scie loculu ubicatii unei lui și ca in zadaru s'au cercetatu după acel'a. Se pote produce, pre lângă documentele oficiose, dovedă și prin marturii, și alte documente.

§. 133. Actiunea acăta se asterne la forulu 1-iu carele are a esamină documentele și dovedile și apoi cu parerea sea a o asterne la Consistoriu spre decisiune.

Consistoriulu pote dă locu cererei și a orendui prin forulu protopescu escrierea unui Edictu in făoa publica biserică pre tempu de 1 anu și 1 dă, său după impregiurări grave și pre tempu mai scurtu, inse nici cându mai scurtu de 3 luni.

§. 134. Dupa trecerea terminului edictalu, de căă prebegitulu nu se arata iéra partea actora din nou cere divortiu, și produce atestate oficiose despre acea, ca pribegitulu nu s'au mai reintorsu, forulu protopescu ia caușa la serișa pertractare și aduce sentintia, pre carea o asterne la Consistoriu spre decisiune finală și ultima. (v. Can. sin. VII și can. 31 și 36 Sf. Vasile.)

§. 135. Casatori'a despartita prin procesul edictalu pre scurtuse va publica inca odata in făoa biserică, și numai după 40 de dile dela acăta publicare va intră sentint'a divortiala in potere resp. va potea pasă partea despartita la alta cununia.

§. 136. De căă partea pribegita, in decursulu procesului edictalu ori și cându, și adeca pâna ce nu va fi pasit u ceea-lalta parte la alta casatorie, se va in fatisă la foru, său și numai va aretă existint'a sea in serisu la foru, și va protestă in contra despatirei și cununiei cei-lalte părți, intregu procesulu divortisul se va sistă, dandu-se acăta de scire părții actore. Iéra de căă partea actora și atunci va insistă in divortiu, se va pertractă caușa pre calea procesului sumariu.

§. 137. Sta insi in voi'a ori căru omu, in urm'a prescriselor publicări, pâna cându nu au trecutu cele 40 de dile (§ 154), a aretă forului bisericescu existint'a și ubicatiunea părții absente, și de căă după cercetarea forului se va dovedi acăta, se va introduce ierasi procesulu sumaru.

§. 138. Parintii, tutorii și frati părției pribegite au voia pâna la aspirarea celoru 40 dile a defensă casatori'a pribegitului, de căă voru dovedi ca acel'a esista, nu este mortu, ci din alte cause fara vina sa nu se pote infatisă. In acestu casu se pertractă procesul in formă protocolara (vedi can. la §. 139.)

Despre Esecutiune.

§. 139. Sentint'a data cu inpreunarea părților se esecută prin forulu I-iu la cererea părții seu și din oficiu, și spre acăta scopu se intrebuintă midilōce bisericesci, iéra in casu de neascultare se recera poterea deregatorielor civili și politice (§. 488 c. dr. can.)

§. 140. Esecuarea speselor procesuali se incuviintă prin Consistoriu și recuira spre efektuare judecatorie civile.

§. 141. Cu alte cereri taietore in treburi de avere, ce nu cadu in sfera competenței bisericiei, și îndreptă părțile la judecatoriea civilă.

Dispozitiuni provisorie.

§. 142. Dupa incaminarea procesului divortialu părțile nu se potu sili a vieti la olalta, inse nici in concubinatu, și a petrece vieti' inmorali.

Deci cerendu necesitatea, său vre-o parte deosebirea dela olalta, forulu de I-a instantia, pote face dispozitiunile necesari in privint'a acăta, precum și a ingrijirei de pruncii loru, de alimentatiunea și imbracamintea loru și a femei asiă și înprivint'a afacerii concubinatului și a vietiurei inmorali.

Spre scopurile acestea se incerce inviore între părți și sa se dea resoluțiunile cuviniciose intrebuintandu-se midilōce bisericesci iéra in casu de nesupunere și neascultare sa se recere dregatorile politice și civili, său sa se indrepte partea, ce are lipsa de ajutoriu și-lu caută pre calea legii civili. (§. 37.)

Representatiunea universității districtului și a urbei Fagaras în caușa arondarei municipioru.

(Urmare și fine)

In fine in tenorea proiectului de lege asternutu s'au enunciatu principiul, ca in loculu resedintei comitatului debue concentratul totu soiglu de oficiuri civile și militarie, deci nu este iertat a lasă din vedere preferirea urbei Fagarasului asupr'a altor orasie, care o are cu posetiunea unui Castelu construitu forte sol du și tare, neespusu pericolului de focu, apoi insesratu cu tōte celea esențiale, care inca din temporile străbunilor incōce au festu celu mai sanatosu edificiu pentru militia, magazinu de montura colosal, cancelaria și deosebi locuinția sanctoasă pre sém'a unui batalionu de ostasi, in care și de presinte se află asediata comodu comanda de rezerva cătu și de intregire de impreuna cu personalele de manipulatiune, apoi cu montarea și armatură completa pre sém'a regimentului intregu, care castelu se pote dice, ca este unul din cele mai sanatosu locuinție militarie in monarchia, caci are aeru curat, apa de beutu esențială și din caușa posetiunii cei potrivite au fostu crutat de epidemiele cele crancene, și adeca colera și versatu, care in alte părți ele patriei noastre au rapit u forte multi ostasi, pre cându urbea Fagaras, lauda a totu putintelui! au fostu cu totulu ocōlita, și asiă poporatiunea ei cătu și militarii scutiti de acele morburi epidemice.

Deci de căă eu ocazia arondarei acăta impregiurare nu s'aru observă, se aru procede cu totulu contră interesul statului ou atâtă mai tare, caci este prin medici constatatu, cumea, facându-se aici și exercitie in arme de tōmna și primavera, in totu statulu nu obvinu asiă putine casuri de morbo, că in Castelul Fagarasului.

Nice poporatiunea, și nice interesul statului nu dictēdā dura acăta că districtul Fagarasului, care gravită la urbea Fagaras și care dela natură inca este desemnatu de punctu centrală pondosu, sa se stergă cu o trasura de pena din sirulu comitatelor.

Prea onorata Camera!

Intre Brasovu și Sabiu in o lungime de 19 miluri și latime de 8 miluri este Fagaras, singurul oras, care gravită la urbea Fagaras și care dela natură inca este desemnatu de punctu centrală pondosu, sa se stergă cu o trasura de pena din sirulu comitatelor.

Prea onorata Camera!

Intre Brasovu și Sabiu in o lungime de 19 miluri și latime de 8 miluri este Fagaras, singurul oras, care gravită la urbea Fagaras și care dela natură inca este desemnatu de punctu centrală pondosu, sa se stergă cu o trasura de pena din sirulu comitatelor.

Ratiunea prevedetoria a statului aru fi, ca de căă nu aru există, aru trebui produsul cu tōte midilōcele acestu punctu centrală pentru unu teritoriu asiă de însemnatu.

De óre-ce acestu oras este oasea restauratoriu, de unde curge tōta schimbarea ideilor sociale, cătu și scanteile civilisationei se respandescu intre poporul districtului; iéra prin sfasirea și impartirea lui taindu-se vinele de vietă, s'aru prefacă int'o Sachara nedescătata, fiindu atunci espusu pericolul de fome fără nice unu isvoru nou recreatoriu. Interesele mai inalte ale statului preservă dara, a nu concede, că unu atare lucru sa se efektueșca.

Salus rei publicae suprema lex esto.

Prea onorata Camera!

Nu este dura interesu particulariu, care ne indēmna pre noi a inaintă reprezentatiunea nostra umilită și pre deplină documentata, ci numai celu publicu; caci din contra fericirea și viitoru mai multor familie și comuni este pericolat.

Industriei și comerciului, care de presinte au luatu pornela asiă frumosă, in casu cându aru perde judecatoriu regia inestrata cu drepturile judecatoriei cambiale, i s'aru da gioldulu de mōrtă.

Ce nefericire au fostu aceea pentru urbea Fagaras, cătu și pentru districtu, ca calea ferată s'au cladit in alta direcție, prin care districtulu acestă s'au eschisul de bunătățile comunicatiunii cale ferate? — Dara cându aru mai ajunge inca și acea criza, că sa pără administratiunea politica și judecatoriu, atunci nu aru lipsi altu ce-va, de cătu că locitorii orasianii meseriasi și comerciali de impreuna cu locitorii districtului, cari traiescu din deosebite ramuri de castigu din astu oras, sa-si caute mantuirea loru in peregrinare.

Considerându dura, ca Fagarasul este departato de Sabiu de 10 miluri, apoi de Brasovu de 9 miluri, i s'aru impone o sarcina forte mare prin acăta, ca partidele in causele loru procesuali, pentru intabulare la cările funduare, agendele oforali, și alte mai multe procese se ostenește asiă cale departata.

Cu considerarea susu produselor și, credem, ponderoselor arguminte dura binevoiescă Inaltă Camera a luă in considerație acăta propunere patriotica, respective umilită nostra cerere, apoi că corespondentă atâtă intereselor urbei Fagaras, cătu și a districtului inregi.

La casu cându s'aru satisfacă acestei cereri, oferă Universitatea urbei Fagaras in impreuna cu a districtului, de a clădi din midilōcele sele proprii fara ingreunarea statului tōte edificiile necesare in interesul administratiunei politice, judecătorie, cările funduare, perceptoriu gremiale, secțiunea politiana și si careerile necesare.

In numele Universității districtuale și urbane. Fagaras, in 26 Iauru 1874.

Varietăți.

* * (Date statistice din archidioces'sa ort. orient. pre anul 1872) Archidioces'a româna ortodoxa or. are 41 protopopiate cari cuprindu in sine 1096 parohii cu 705,234 susle. In decursulu anului s'au intemplatu 4930 canoni, 19,604 nasceri și 23,729 morți.

Dupa protopopiate starea archidiocesei este urmată:

Protopopiatul Albei-Iuliei: 39 parohii, 23,697 susle, 172 canoni, 736 nasceri, 841 morți. Protopopiatul Bistritiei: 27 parohii, 15,352 susle, 78 canoni 451 nasceri, 355 morți. Protopopiatul Branului: 28 parohii, 18,860 susle 158 canoni, 600 nasceri, 542 morți. Protopopiatul Brasovului I: 16 parohii, 26,655 susle, 219 canoni, 965 nasceri, 716 morți. Protopopiatul Brasovului II: 14 parohii, 9023 susle, 67 canoni, 326 nasceri, 325 morți. Protopopiatul Cetatei de piatră: 17 parohii, 10,402 susle, 40 canoni, 177 nasceri, 227 morți. Protopopiatul Clusivului: 39 parohii, 25,504 susle, 166 canoni, 790 nasceri, 856 morți. Protopopiatul Cojalmului: 29 parohii, 8914 susle, 45 canoni, 190 nasceri, 257 morți. Protopopiatul Devei: 54 parohii, 17,884 susle, 91 canoni, 410 nasceri, 741 morți. Protopopiatul Dobrei: 26 parohii, 11,136 susle, 58 canoni, 263 nasceri, 663 morți. Protopopiatul Fagarasului I: 27 parohii, 20,768 susle, 144 canoni, 698 nasceri, 669 morți. Protopopiatul Fagarasului II: 27 parohii, 22,408 susle, 96 canoni, 665 nasceri, 546 morți. Protopopiatul Joa-

giului I: 34 parochii, 19,282 susfete, 141 cununii, 509 nasceri, 755 morți. Protopopiatulu Joagilui II: 27 parochii, 17,119 susfete, 104 cununii, 387 nasceri, 486 morți. Protopopiatulu Hatiegului: 47 parochii, 35,131 susfete, 138 cununii, 727 nasceri, 985 morți. Protopopiatulu Heghigului: 13 parochii, 7517 susfete, 52 cununii, 247 nasceri, 229 morți. Protopopiatulu Iliei: 46 parochii, 21,150 susfete, 85 cununii, 621 nasceri, 1089 morți. Protopopiatulu Lupștei: 24 parochii, 13,620 susfete, 125 cununii, 355 nasceri, 424 morți. Protopopiatulu Mediasului: 21 parochii, 7870 susfete, 58 cununii, 261 nasceri, 347 morți. Protopopiatulu Mercurei: 31 parochii, 29,257 susfete, 224 cununii, 850 nasceri, 1116 morți. Protopopiatulu Muresului: 12 parochii, 5032 susfete, 43 cununii, 165 nasceri, 235 morți. Protopopiatulu Muresiu-Osorheiului: 25 parochii, 6635 susfete, 66 cununii, 253 nasceri, 326 morți. Protopopiatulu Nocrichiu-Cincului mare: 43 parochii, 20,726 susfete, 156 cununii, 458 nasceri, 661 morți. Protopopiatulu Orastiei: 33 parochii, 21,918 susfete, 239 cununii, 462 nasceri, 920 morți. Protopopiatulu Palosiului: 23 parochii, 10,027 susfete, 119 cununii, 248 nasceri, 223 morți. Protopopiatulu Secului: 7 parochii, 3870 susfete, 26 cununii, 137 nasceri, 113 morți. Protopopiatulu S. Sebesiului: 37 parochii, 33,747 susfete, 328 cununii, 606 nasceri, 1396 morți. Protopopiatulu Sabiului I: 18 parochii, 24,504 susfete, 228 cununii, 849 nasceri, 1031 morți. Protopopiatulu Sabiului II: 22 parochii, 25,127 susfete, 231 cununii, 810 nasceri, 872 morți. Protopopiatulu Sighișoarei: 30 parochii, 11,673 susfete, 111 cununii, 420 nasceri, 439 morți. Protopopiatulu Solnocului I: 24 parochii, 14,170 susfete, 50 cununii, 382 nasceri, 347 morți. Protopopiatulu Solnocului II: 16 parochii, 9793 susfete, 55 cununii, 289 nasceri, 253 morți. Protopopiatulu Ternavei de Josu: 18 parochii, 9781 susfete, 75 cununii, 268 nasceri, 381 morți. Protopopiatulu Ternavei de susu: 33 parochii, 9490 susfete, 73 cununii, 296 nasceri, 287 morți. Protopopiatulu Turdei de Josu: 24 parochii, 11,754 susfete, 108 cununii, 376 nasceri, 420 morți. Protopopiatulu Turdei de susu: 29 parochii, 21,305 susfete, 147 cununii, 618 nasceri, 561 morți. Protopopiatulu Trei-scaunelor: 9 parochii, 9472 susfete, 67 cununii, 315 nasceri, 200 morți. Protopopiatulu Ugorasiului: 20 parochii, 11,884 susfete, 76 cununii, 347 nasceri, 423 morți. Protopopiatulu Zarandului: 46 parochii, 38,502 susfete, 218 cununii, 843 nasceri, 1068 morți. Protopopiatulu Zlatnei de Josu: 22 parochii, 19,458 susfete, 110 cununii, 553 nasceri, 745 morți. Protopopiatulu Zlatnei de susu: 19 parochii, 24,747 susfete, 143 cununii, 641 nasceri, 559 morți.

* * Tempalul. Diu'a prima a pascilor intréga și a dô'a pâna sér'a au fostu dile calde și frumose. Luni sér'a a intrat unu ventu furibundu sudicu, carele a dorât și Marti tóta diu'a. Mercuri dî frumosa și linisita, asemenea joi pâna sér'a, când o plóia manosă a adaptat cămpile și gradinile cele selose de plóia. Vineri recoréla înse de suferit; dupa mediu de tempestate cu plóia și mielusiei, înse de durata scurta. Sambă'a recoréla mai trece in frig cu ventu nordicu. —

Unu scurtu tractatu despre institutele de corectiune.

(Urmare.)

3. Intre sisteme se numera și sistemul suvatoriu, că condamnati cu ferele pre picioare și sub privighierea haiducilor sa se ocupe afară pre strate, espusi fiind la batjocură și privirea plebei, ce cauta la ei cu gurile cascante. Acésta procedere s'au sistat mai in tóte statele mai civilizate.

4. Sistemul lui Obermayr, dupa care mai multe sute de condamnati suntu supusi numai unui singur director că tata de familie, și impartiti in despartimente de 20—30 insi-

luca la olalta, iéra 80—100 la olalta sau comotiuinea necesaria in carte, findu-le iertata sub acestu tempu o conversatiune onesta. Preste nopte dormu căte 3—13 insi intr'unu dormitoriu in paturi separate. Reflexionile ce se facu in priviti'a acestui sistem mergu intr'acolo, ca de óre ce elu se radima pre unu singuru individu, carele administrédia si conduce institutulu, nu pote avea nici unu vizitoriu de aru si ori cătu de bonu in sine.

5. Sistemul clasificatoriu, carele au fostu inceputu a se ignorá, iéra acum'a ierasi și asta in apretiuire. Clasificarea se face intre altele dupa etate, dupa feloul si greutatea crimedelor, si dupa portarea documentata in institutu. Partea cea rea a acestui sistem sta intr'acea, ca pre lângă tota capacitatea si esperintia, este unu lucru foarte dificile si dubiu, a pute clasificá pre nisice criminalisti dupa merito. Afara de acea se nasce inca asiá dicentu unu feliu de aristocratie, si prin urmare invidia de o parte, iéra de alta mondria si despretiuirea alterédia nu putine co-regerea.

6. Sistemul iricó, care s'au formatu in Irlanda si s'au latit cu deosebire in Engleteră. Dupa acestu sistem pedéps'a de inchisore se imparte in trei statiuni, si adeca: incarcare si surgata pre unu tempu determinat, constringere la lucrulu comunu, petrecere in institutulu de transactiune. Dececa condamnatulu prin tóte aceste statiuni se pôrta bine i se pote scurtá pedéps'a la fa-care statione, la tóte trei statiunile 1/6 pâna 1/3 parte din durat'a temporului de pedéps'a, ce i s'au fostu determinat prin judecatoria. Despre acésta sistema s'ară poté dice foarte multu, eu inse avandu inaintea ochilor tem'a propusa, mintescu de asta-data in scurtu, ca acestu sistem este dupa opinionea generale celu mai recomandabilu, dară totu o lata impreunat cu foarte multe spese.

I. Kühne, unu barbatu expertu pretenu incepsa, afirma ca nici un'a din cele 4 sisteme dintâi amintite nu pote fi strictu observata, si recomenda ormatoriulu principiu: „Inchisórea comună remane regula, inchisórea separată exceptiune; isolarea sa nu se intrebuintiedie mai adesea nici pre tempu mai indelungat, decât se asta de lipsa. A determină, cari individi? si pre cătu tempu sa fie inchisi isolati, nu este chiamarea judecatoriului, ci acelora ce esecutédia pedéps'a la institutele corectóre cu bona considerare a principielor psichologice.“ „Personalul, care conduce institutulu corectoriu, trebuie sa constea din barbati de specialitate, si cu totul devotati.“

Precare sistemul se băsida in institutele corectóre din patria nostra?

Spiritul civilisatoriu si reformatoriu in privint'a institutelor de corectiune au strabatutu si in tierile de sub corón'a ungárésca. Suntu dejá cinci ani, de când regimulu ungurescu, anume fostulu ministru de justitia pro atunci, ilustrulu barbatu Horvath, pre responsabilitatea sea au introdusu reformarea institutelor de corectiune, in urm'a cărei'a detinutii sa se inveti la meserii, sa le sia oprita ori-ce ocupatiune afară de institutu, precum si comunicarea cu lumea esterna, afară de cercetările rudenielor si a altorui visitatorii cu bună intențiune; convorbiriile si întâlnirile acestorui persoane cu detinutii se intempla la concederea direcției in presentia unui vigiliu si scriitoriu in cancelari'a institutului. Fumatul si beatuirile spirituoase suntu interzise pre lângă unele exceptiuni. Detinutii lucra preste si sub priveghierea maiestrilor si a vigililor in mai multe sale de lucru, fiindule oprita ori-ce vorbire, afară de ceea ce privesce lucrulu său maestria cu maestrul, preste nopte dormu căte 15—30 insi intr'unu dormitoriu in paturi separate. Totu odata s'au facutu dispozitiunile necesarie pentru desvoltarea si consolarea spirituale a detinutilor, asiedindu-se la institutu invetigatoru anume si ordinari. Toti detinutii sub etatea de

26 ani suntu obligati a umbla la scola; cei mai inaintali in etate inca se primescu că binevoli, incătu ieră spatiul localitătiei. Pentru fia-care confessiune s'au aplicatu la institutu preotu ordinariu, carele afară de oficiulu preotescu in biserică, intre altele are sa visitedie pre cei bolnavi in tota diu'a si pre cei-lalți priosale de lucru mai de multe ori pre septamâna, sa conversedie cu densii si sa lucre la totu pasulu cu poterea cuvenitului spre inderptarea loru moral-religioasa.

Preste totu s'au statoritu principiul, că personalulu, ce conduce institutulu, sa fie cu deosebita consideratiune la individualitatea detinutului, ceea ce se intempla, deca directorele si preotulu la estradarea condamnatului dela judecatoria, prin studiare actelor procesusli tieno o revista detaiata asupra vietiei condamnatului, se s'lescu a-i cunoscse fazele si visiunitudinele vietiei si directiunei lui spirituali si morali, — deca se tiene contu de aplicarea si capacitatea lui atât in cele spirituale, cătu si la alegerea ocupatiunei, meseriei, — deca cu deosebire conversedie adesori cu elu, că sfârșitul nescari-va impeditamente, ce lara conturbă in penitintia si intru pornirea pre calea inderptării, aceleia prin invetitori si priocatechisare sa le delature, — precum si deca i se dau instructiunile si aparatele necesarri atât la scola cătu si lameseria.

Pre lângă tóte acestea se receru inca multe reforme in privint'a institutelor de corectiune din patria nostra, pentru că ele sa pote ajunge la stadiulu acela, in carele se asta ele in alte staturi inaintate in cultura.

(Va urmă.)

Raportu comercial.

Sabiul 17 Aprile n. Grâu 7 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecat, 7 fl. 13 xr. qualit. infer.; secară 5 fl. — xr. pâna 4 fl. 67; orzu 4 fl. 33; ovesă 2 fl. pâna 1 fl. 73 xr.; cuciuru (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartof 2 fl. 40 xr. galét'a austriaca. Cânepe'a 18—20 fl. mai'a. Linte 6 fl. 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatus 1 fl. 30, nelegatus 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr., mai'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porc 26 xr. Undore 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 5/17 Aprile 1874.

Metalicele 5%	69 25
Imprumutul national 5% (argintul)	73 50
Imprumutul de statu din 1860 ...	103 50
Actiuni de banca	966 —
Actiuni de creditu	206 75
London	111 85
Obligationi de desdaunare Unguresci	73 50
" " Temisiorene	73 50
" " Ardelenesci	71 50
" " Croato-slavone	75 50
Argintul	105 10
Napoleonu d'auru (poli)	8 97

Nr. 2.

Publicatiune.

Se aduce la cunoștința publică, ca in 18 Aprile a. c. se va incepe termenul de reclamatiune contră listelor de alegatori pentru intregirea reprezentantiei urbane sibiene si va dură pâna inclusiv 28 Aprile.

Listele stau spre vedere in fia-care din numitele 7 dile la curtea svatului in sal'a cea mica a comunitătiei dela 9 pâna la 12 si dela 3 pâna la 6 ore unde comisiunea pentru conscrierea alegatorilor va primi eventualele reclamatiuni.

Comisiunea conscrierei de alegatori.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Fizesio — Barbur'a de clas'a a III-a in protopresiteratulu gr. or. alu Ioagilui I statotore din 190 familiu cu 880 susfete, se scria concursu pâna in 5 Maiu 1874.

Emolumentele suntu:

1. Dela 40 case, căte o masura mica de cuciuroza sfaramatu.
2. Dela 150 familiu, de tota famili'a 40 cr. v. a.

3. Stol'a usnata si folosint'a cimetiului de 2 cara fenu, cari tota la olalta

computate in bani, dău unu venit anualu de 329 fl. v. a.

Doritorii de a ocupă acésta statie au se subscrîna concursele loru instruite in sensul statutului organic la subserisulu in Hondolu, pâna la terminu prescriptu.

Hondolu 27 Martie 1874.

In contilegere cu comitelulu parochialu.

Basilu Piposiu,

(1—3) protopresv.

Concursu.

Findu o necesitate ne amenava a se asediá lângă nepotinciosulu parochu gr. or. din Stanja de susu — protopresbiteratulu Zarandului, unu capelanu de ajutoriu, in conformitate cu ordinationea venerabilului Consistoriu archidiecesanu do 28/2 Nr. 550/1874 — se scrie prin acésta concursu:

Emolumentele impreunate cu acésta statie suntu venitele jumetate din parochia mentionata, carea este cuaificata că parochia de clas'a a III.

Doritorii de a ocupă acésta statie de capelanu, suntu avisati a-si asculta concursele loru instruite cu documentele recerute prin prescrisele „Stat. org.“ pâna in 23 Apriliu a. c. diu'a st. Georgiu, la subsemnatul scaunu ppescu in Bradu.

Bradu in 13 Martie 1874.

In contilegere cu com. paroch.

Nicolau I. Miheltianu

(3—3) Prot. gr. or. a Zarandului

Edictu.

Ioan'a Posicasiu nasonta Cristea din Bobohalm'a, carea de 10 luni a parasit u necredintia pre legitimul seu barbatu Nicolau Posicasiu din Silea ung. cotulu Albei inf. fără a se sci ubicatiunea ei, se citidea a se insatisia inaintea subscrisului scaunu ppescu in terminu de unu anu si o di, căci la din contra procesulu intentat asupra-i se va pertracta si decide si in absentia ei.

San-Benedictu in 28 Febr. 1874.

Scaun. ppescu gr. or. alu Muresului,

Artemiu Crisianu,

(1—3) adm. ppescu.

Nr. 26. — 1874.

Edictu

Prin care Ioannu Sora din Seliste, carele de tempu mai indelungat au parasit patria si pre soci'a lui Coman'a Romanu Hens'a totu din Seliste fără a se sci locul astărei lui, se provoca, că in terminu de unu anu, sa se prezenteze inaintea forului matrimonial subscrisu, pentru ca la din contra procesulu divoriale intentat asupra-i, se va otari — amesurat prescriselor canonice — si in absentia ei.

Sabiul, 22 Fauru 1874.

Forul matrimonial gr. res.

al tractului protop. alu

(1—3) Sabiului I.